

Виконали Кузьменок Олександр
Мартиненко Роман

Страховий нагляд в країнах ЄС

Єдиний ринок

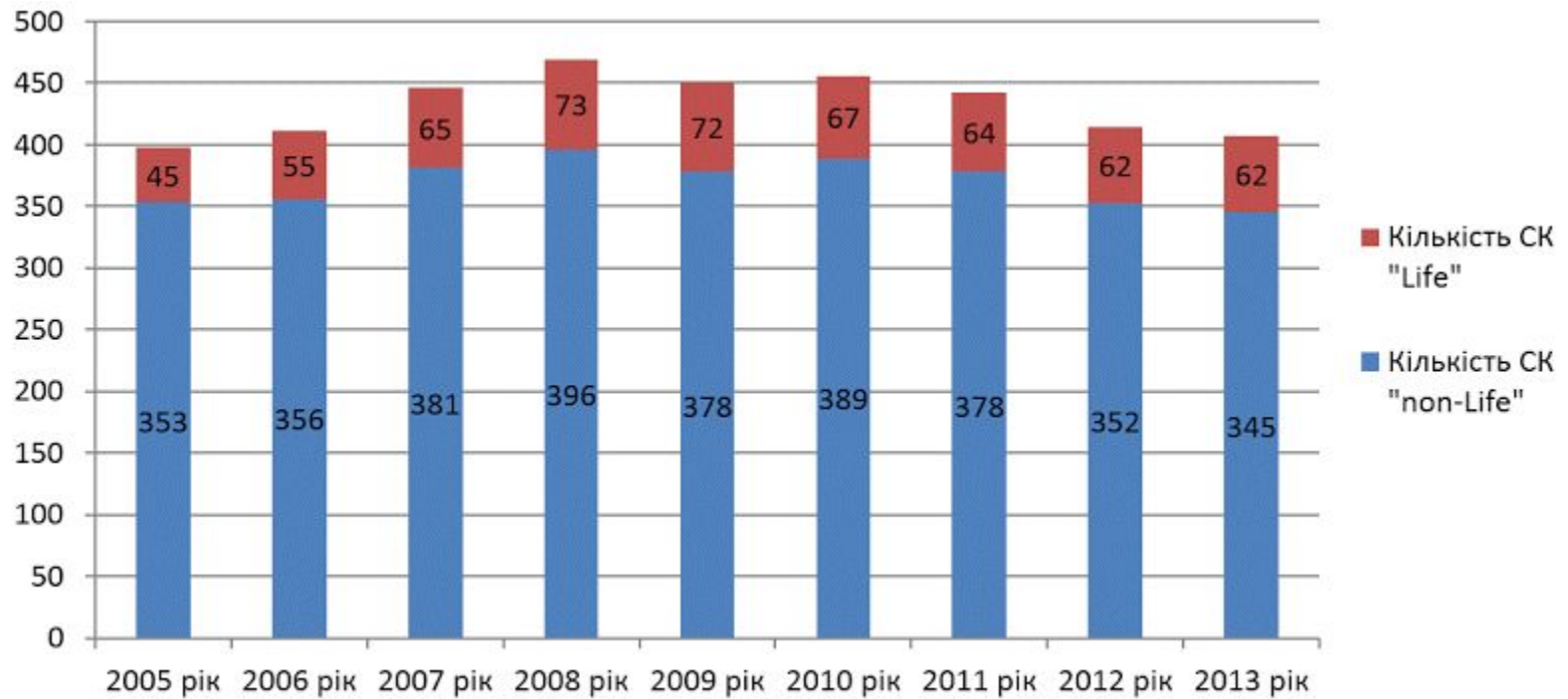

Єдиний ринок страхових послуг було створено в середині 90-х років після прийняття директив про страху діяльність третього покоління - директиви про страхування життя (92/96/ЕЕС) та директиви про види страхування, інші ніж страхування життя (92/49/ЕЕС). В результаті в ЄС було створено один з найбільш конкурентних ринків у світі. Страховій компанії достатньо отримати дозвіл лише в одній країні-члені ЄС, щоб реалізовувати свої продукти по всьому ЄС.

Страхування життя та види страхування

Згідно з чинним законодавством, що регулює діяльність страхових компаній, страховик не може одночасно займатись страхуванням життя та видами страхування, іншими ніж страхування життя. Це пояснюється природними відмінностями ризиків, притаманних кожному з названих видів страхування, а також вимогами, що висуваються до фінансів та обліку. Тобто є дві групи: перша група має назву „Життя” (Life), друга не – Життя (Non – Life).

Динаміка кількості страхових компаній України у 2005-2013 роках

Страхування життя та види страхування

Перша група об'єднує ті договори страхування, які не лише задовольняють потреби страхувальників у страховому захисті, а й здатні забезпечити їхні інвестиційні інтереси, тобто уможливлють нагромадження й капіталізацію страхових внесків.

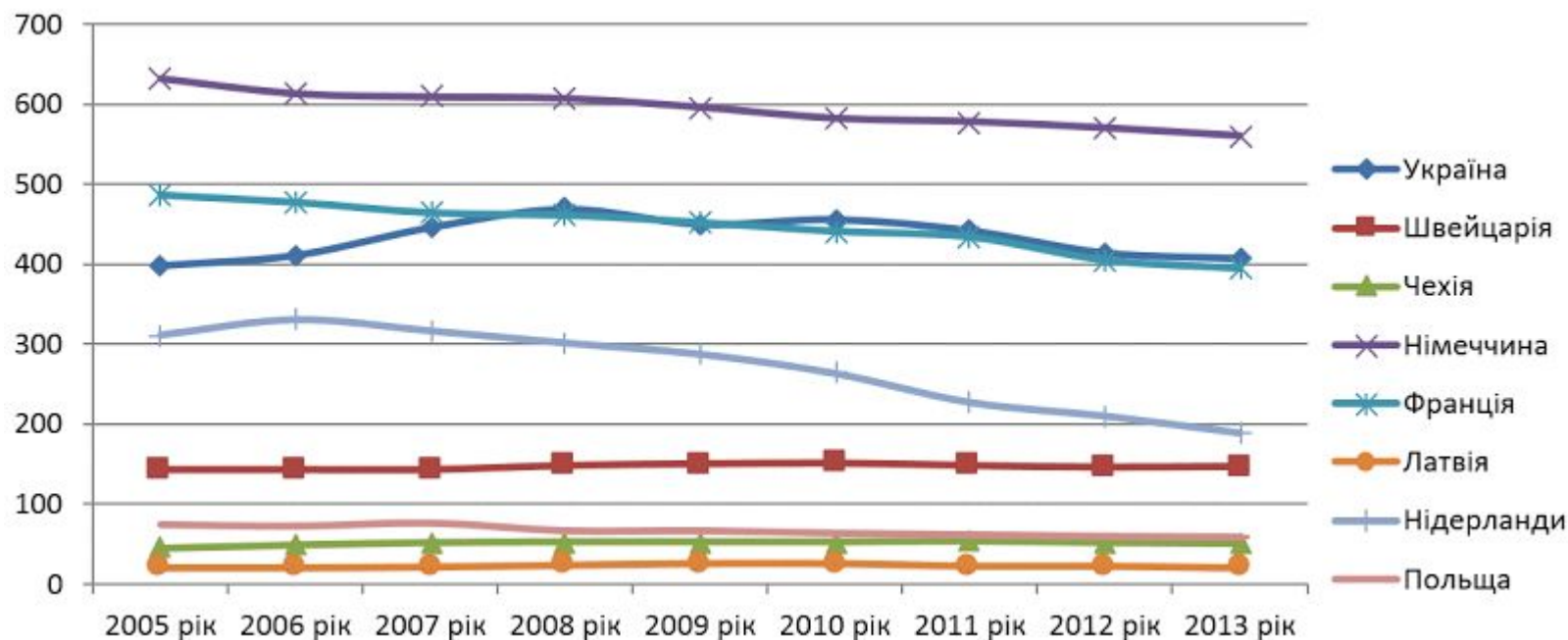

Страхування життя та види страхування

Друга група договорів — це ті договори, які обслуговують потреби виключно у страховому захисті, не торкаючись інвестиційних інтересів страхувальників. Прикладом подібних договорів є договори страхування нерухомого майна, засобів транспорту, фінансово-кредитних ризиків тощо.

Динаміка кількості страхових компаній в окремих країнах ЄС та Україні у 2005-2013 роках

Технічні резерви та управління активами

Оскільки між цими категоріями активів існує природна відмінність, до них застосовуються різні правила інвестування. Для забезпечення надійності та прибутковості слід дотримуватись принципів диверсифікації, спреду та ліквідності.

Для реалізації цих принципів ЄС запровадив жорсткі вимоги щодо диверсифікації за видами, процентних лімітів або обмежень суми, яка може бути вкладена у певні види активів, балансування активів і пасивів та ліквідності. Як правило, активи, які представляють технічні резерви, можна вкладати в облігації, акції, нерухоме майно, кредити та банківські депозити.

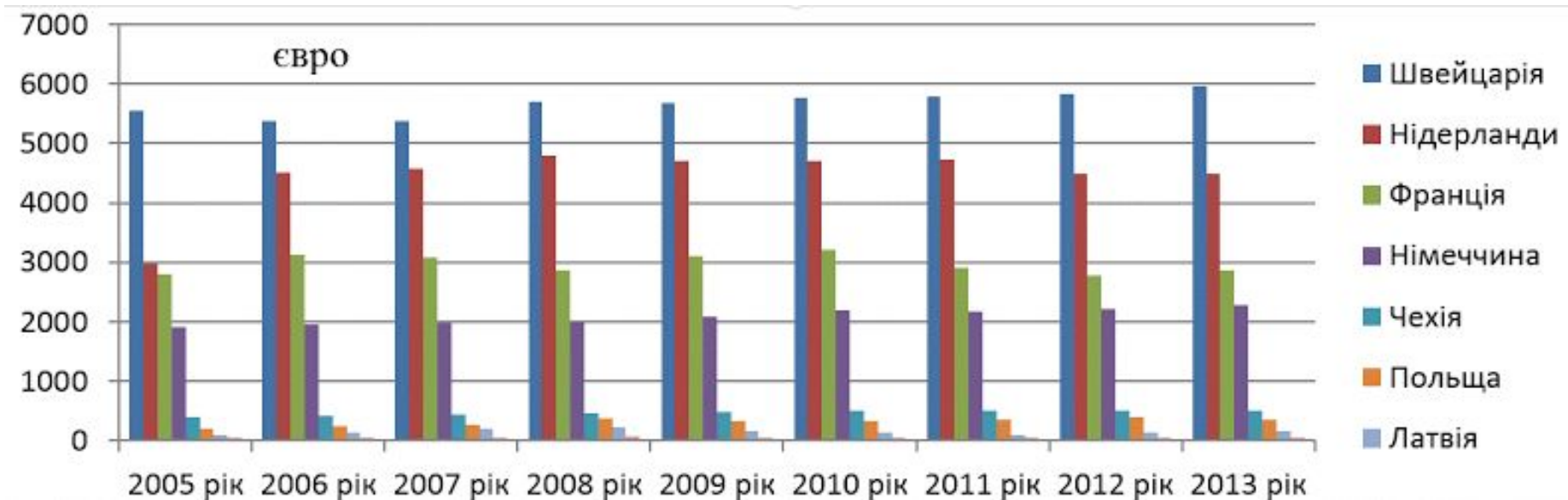
З іншого боку, однією з основних цілей страхових компаній при здійсненні управління активами є узгодження строковості цих активів зі строком погашення прийнятих ними зобов'язань, щоб зменшити ризик змін процентних ставок. В усіх країнах ЄС страхові компанії повинні періодично подавати в наглядовий орган інформацію про нові придбані активи та про склад загального інвестиційного портфелю.

Вимоги щодо платоспроможності та бухгалтерського обліку

Вимога до страхових компаній забезпечувати достатній запас платоспроможності є одним з найбільш важливих загальноприйнятих пруденційних правил. Рівень платоспроможності страхової компанії має бути достатнім для забезпечення виконання компанією своїх зобов'язань по відношенню до страхувальників та інших сторін. Важливим є те, що в ЄС до страхових компаній висуваються однакові вимоги щодо запасу платоспроможності. Завдяки цьому забезпечується однаковий захист інтересів страхувальників всіх страхових компаній і створюються рівні умови для всіх страховиків. Бухгалтерський облік також має суттєве значення для страхової діяльності та нагляду. Основні засади визначені в директиві 674/1991/ЕЕС (Директива про рахунки страхових компаній). Однак зараз проводиться робота з модернізації принципів бухгалтерського обліку, прийнятих в ЄС взагалі і в страховій галузі зокрема. Ця робота проводиться в різних європейських та міжнародних групах, таких як підгрупа з питань страхової галузі IA1S, дорадчий комітет з питань страхової галузі TASB, підкомітет з питань страхової галузі EFRAG, підгрупа FEE та робоча група Комісії.

■

Щільність страхового покриття населення України та окремих країн ЄС у 2005-2013 роках

Так, у 2013 році, вартість страхових премій, що припадає на 1 душу населення, становила: у Швейцарії – 5964 євро, у Нідерландах – 4497 євро, у Франції – 2870 євро, у Німеччині – 2284 євро. Найнижча вартість премій спостерігається у тих країнах, які відносно недавно (2004 р.) приєдналися до європейської спільноти: у Чехії на одну особу припадало – 502 євро валових страхових премій, у Польщі – 357 євро, у Латвії – 155 євро, в Україні – 59 євро.

Реорганізація і припинення діяльності

У директиві 2001/17/ЄС від 19 березня 2001 року визначено, що рішення про початок реорганізації та припинення діяльності приймає компетентний орган країни-члена ЄС, де було видано дозвіл на діяльність компанії (країна реєстрації) у відповідності до законодавства цієї країни.

Процедури реорганізації та припинення діяльності застосовуються до всіх філій страхової компанії, які працюють в країнах-членах Співтовариства. Кредитори отримуватимуть інформацію належним чином, і ставлення буде однаковим до всіх кредиторів незалежно від того, в якій країні ЄС вони проживають.

Вимоги, що висуваються у зв'язку з укладеними договорами страхування, матимуть перевагу згідно з однією з двох визначених у директиві систем, якубере країна:

- 1) вимоги щодо страхових виплат мають абсолютний пріоритет по відношенню до інших вимог стосовно активів, які покривають технічні резерви, або
- 2) вимоги щодо страхових виплат мають особливий пріоритет, більш високий пріоритет можуть мати лише вимоги щодо виплати заробітної плати, платежів у фонди соціального забезпечення, сплати податків та "спеціально визначених прав (rights in rem)", 110 відношенню до всіх активів страхової компанії.

Договірне право в галузі страхування і захист споживачів

- а) Договірне право в галузі страхування
В ЄС договірне право в галузі страхування ще не повністю гармонізовано. Узгоджені обов'язкові правила стосуються захисту прав споживачів та права на отримання інформації, припинення дії договору та вилучення коштів на користь страхувальника. Ці правила також визначають вибір права, що застосовується до певного договору страхування та до несправедливих умов у стандартних формах.
- б) Обов'язок інформувати страхувальників
Відповідно до положень статті 31 директиви 92/49/ЕЕС (третя директива в галузі видів страхування, інших ніж страхування життя), перед укладанням договору страхування страховик повинен поінформувати страхувальника про наступне:
 - яке законодавство застосовується до договору в тих випадках, коли сторони не мають вибору, або про те, що сторони мають можливість вибирати застосовуване законодавство, і яке законодавство пропонує вибрати страховик;
 - як організовано розгляд скарг страхувальників стосовно термінів та умов договору, в тому числі, про орган, який займається розглядом таких скарг в тих випадках, коли такий орган існує, при цьому зберігається право страхувальника звертатися до суду.

Страховий нагляд

Страховий нагляд базується, передусім, на Законі про страховий нагляд. Згідно із законом головна мета страхового нагляду — забезпечувати достатній захист інтересів застрахованих і гарантії того, що майбутні зобов'язання страхової компанії можуть бути виконані в будь-який момент.

Страховий нагляд

Компанія з місцезнаходженням в одній з держав—членів ЄС або державі—членові Європейського економічного простору перебуває щодо всієї її комерційної діяльності в ЄЕП в основному під наглядом вітчизняного відомства; останній видає дозвіл і здійснює поточний фінансовий нагляд під особисту відповідальність. Проте правовий нагляд за діяльністю в інших державах— здійснює спільно з відомством відповідної держави.

Страховий нагляд

Відомство нагляду має піклуватися про те, щоб уникнути обмеження інтересів страхувальників. Тому страхування може, за деякими винятками, здійснюватися лише тоді, коли страхова компанія має дозвіл відомства нагляду. Той, хто здійснює страхування без відповідного дозволу або укладає для такої компанії договори страхування (чи є посередником при укладенні таких договорів), підлягає покаранню.

Якщо компанія, розташована в Німеччині, має намір отримати дозвіл на здійснення страхової діяльності, вона повинна виконати такі умови:

- набрати певної правової форми (акціонерне товариство, страховий союз на основі взаємності, публічно-правова установа);
- здійснювати тільки страхування і діяльність, безпосередньо з ним зв'язану

Страховий нагляд

- Після видачі компанії дозволу на заняття страховою діяльністю страхова компанія перебуває під постійним наглядом. Відомство має збирати й аналізувати інформацію, перевіряти ділові документи і спостерігати за всім комплексом страхової діяльності для вчасного викриття можливих порушень та недоліків (порушення приписів, некоректна робота зі страхувальниками і, звичайно, фінансові проблеми). Коли виникають такі явища, відомство нагляду має вжити заходів для відновлення нормальних умов.